ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5A

1. ŘÁDNÝ TERMÍN

C5PAD26C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

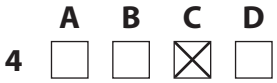
Počet úloh: 28
Maximální bodové hodnocení: 50 bodů
Povolené pomůcky: psací potřeby

Základní informace k zadání zkoušky

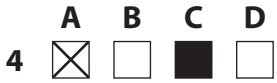
- **Časový limit** pro řešení didaktického testu **je uveden na záznamovém archu**.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku **se neudělují záporné body**.
- **Odpovědi pište do záznamového archu.** Při zápisu použijte **modře nebo černě** píšící propisovací tužku, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**. Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.
- **Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.**

Pokyny k úlohám s nabídkou odpovědí

- U všech úloh/podúloh **je právě jedna odpověď správná**.
- Odpověď na úlohu/podúlohu zřetelně zakřížkujte v záznamovém archu podle obrázku.

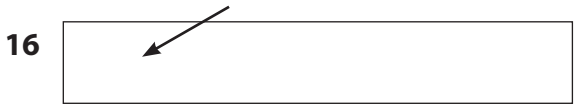
- Pokud budete chtít svou odpověď opravit, pečlivě zabarvěte původně zakřížkovaný čtvereček a zakřížkujte nový čtvereček.

- Jakýkoliv jiný způsob záznamu odpovědí a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

Pokyny k úlohám bez nabídky odpovědí

- Odpověď **zapište čitelně** do vyznačeného bílého pole v záznamovém archu.

- Při psaní odpovědí rozlišujte **velká a malá písmena**. Povoleno je psací i tiskací písmo.
- Pokud budete chtít svou odpověď opravit, původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole. Vaše odpověď nesmí přesáhnout hranice vyznačeného pole.
- Uvedení jakékoli nesprávné (tj. i nadbytečné) informace je považováno za chybu.
- Pokud se řešení úlohy skládá z více dílčích odpovědí (např. z několika slov), za chybu se považuje jak jakákoli nesprávná, tak chybějící správná dílčí odpověď. Maximální dosažitelné bodové hodnocení za úlohu se sníží o započítané chyby.

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

Předmětem autorských práv Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–3

(**1**) Táta kouká jako cizí,
co to vidí v televizi?
Chudák štěně Opuštěně!
Táta řekne odhodlaně:
„Vezmem si ho ještě dnes,
než z něj bude Opupes!“

A tak si vzal frak a lulku
a už míří do útulku:
tam se, chudák, tulí k stěně
malé štěně Opuštěně.

„Půjdeš se mnou?“ ptá se táta.
„Haf, haf, půjdu natotata.“
„Auta budou kolem bzučet,
vezmu si tě do náruče.

(**2**) Nehody jsou dnes a denně,
pojď, ty štěně Opuštěně.
U nás, tam tě uvítá
domeček jak ulita.“

Vysvětlivka: *lulka* – typ dýmky

(**3**) Tak to vzali přes vesnice,
vydýchat si mohli plíce,
jak se hnali do přístřeší.
Sára už se doma těší,
kouká z okna: „Co to štěká?“
Maličkatá bílá deka!

„Maminka ti nandá mlíčka,
budem si tě hezky hýčkat,
vykoupem tě v horké pěně,
viď, ty štěně Opuštěně!

(**4**) Pak ti budem drbat záda,
maličkatá, huňatá,
jak to mají ráda
Opuštěňata.“

(*R. Král: Pohádka o Opuštěněti; upraveno*)

1 bod

1 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

A) Útulek leží v obci přímo sousedící s vesnicí, v níž štěně našlo nový domov.
B) Táta vzal štěně do náruče předtím, než byl cestou domů svědkem nehody.
C) Do útulku se táta vydal pro konkrétní štěně, které tentýž den spatřil v televizi.
D) Když štěně dorazilo do nového domova, byla tam pro něj připravena bílá deka.

1 bod

2 Které z následujících tvrzení o výrazu *Opuštěně* je pravdivé?

A) Výraz *Opuštěně* je jak ve výchozím textu, tak ve větě *Opuštěně vypadalo i to druhé stavení* příslovcem.
B) Výraz *Opuštěně* je jak ve výchozím textu, tak ve větě *Opuštěně vypadalo i to druhé stavení* podstatným jménem.
C) Výraz *Opuštěně* je ve výchozím textu příslovcem a ve větě *Opuštěně vypadalo i to druhé stavení* je podstatným jménem.
D) Výraz *Opuštěně* je ve výchozím textu podstatným jménem a ve větě *Opuštěně vypadalo i to druhé stavení* je příslovcem.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o výchozím textu je pravdivé?

A) Jak v druhé, tak ve čtvrté části textu se vyskytuje přirovnání.
B) Ani v druhé, ani ve čtvrté části textu se nevyskytuje přirovnání.
C) Přirovnání se vyskytuje v druhé, nikoli však ve čtvrté části textu.
D) Přirovnání se vyskytuje ve čtvrté, nikoli však v druhé části textu.

max. 2 body

4 Rozhodněte o každé z následujících vět (4.1–4.4), zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

		A	N
4.1	Dnes v noci byly z výstavy ukradeny šperky z ryzýho zlata.	☐	☐
4.2	Příčinnou lesního požáru bylo neopatrné zacházení se sirkami.	☐	☐
4.3	Kvůli malému nedorozumění mezi odděleními se projekt zastavil.	☐	☐
4.4	V loňském roce se ceny za parkování pro místní obyvatele dost zvýšili.	☐	☐

---

max. 3 body

5 Přiřaďte k jednotlivým souvětím (5.1–5.3) odpovídající tvrzení (A–E).
(Žádná možnost z nabídky A–E nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

5.1 Nevim, proč nechává věcem volný průběh a na ničem mu nezáleží. ____

5.2 Pozítří jede k rodičům a už se těší na maminčiný koláče s meruňkama. ____

5.3 Když Tomáš spad z kola, na rukách měl škrábance a křičel jako malý dítě. ____

A) Pouze první podtržený tvar je nespisovný.

B) Pouze třetí podtržený tvar je nespisovný.

C) Celkem dva podtržené tvary jsou nespisovné, a to první a druhý.

D) Celkem dva podtržené tvary jsou nespisovné, a to první a třetí.

E) Celkem dva podtržené tvary jsou nespisovné, a to druhý a třetí.

---

max. 2 body

6 Ke každé z následujících podúloh (6.1 a 6.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.
(Slova musí být zapsána pravopisně správně.)

6.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem POŠKODIT, skloňuje se podle vzoru SOUDCE a neobsahuje předponu.

6.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem PĚST, skloňuje se podle vzoru STAVENÍ a obsahuje předponu.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 7–11

TEXT 1

(**1**) Tom se otočil k sestře: „My jsme v minulosti, že jo? To je paráda!"

Stela ho objala: „Máš pravdu, je to báječné. Teď se ale vraťme domů."

Tom souhlasil, a tak se oba vydali k tomu zvláštnímu stromu. Začali šplhat nahoru. Vtom se ozvalo: „Vy se před někym schováváte?" Zespoda na ně zíral ušmudlaný kluk.

„Co nás otravuješ?" houkla Stela. Pak křikla na Toma: „Lez dál. To je ten zloděj stříbra."

Sourozenci zrychlili. Předpokládali, že se co nejdřív zanoří do tmy tunelu času, jímž se vrátí do své doby. Jenže místo toho se nad nimi objevilo **jasně modré** nebe.

(**2**) „Ten tunel tu není!" vykřikla Stela. „Musíme dolů!" Bác! Přistání na zem bylo **tvrdé**.

„Vypadá to, že jsme všichni v **pěkný** bryndě," řekl ten cizí kluk.

„V bryndě jsi jen ty!" odsekla Stela. „Víme, že jsi zloděj. Ti lidé v zahradě nám to řekli."

Chlapec si vzdychl: „Ale já přece nekradu! A mimochodem: jsem Janek." Pak jim vyprávěl smutný příběh. Jeho otec Jakub pracoval pro Gladstonovy. Když před pár lety z domu zmizelo nějaké stříbro, jeden sluha falešně obvinil Jakuba z krádeže a Jakub skončil ve vězení. Teď už je sice na svobodě, ale nemůže sehnat práci, navíc jeho nářadí zůstalo ve sklepě u Gladstonových. Janek se proto vplížil do domu, aby to nářadí získal zpět. „Bez práce táta dlouho nevydrží. Umře na zlomenou duši, nebo kvůli hladu. Tím jsem si jistej," řekl sklesle Janek. Za chvilku pokračoval: „Takže zrovinka vcházím zadníma dveřma do kuchyně, když zaslechnu divnej zvuk. Tak se schovám za skříň v chodbě. Vtom z jednoho pokoje vyjde sluha Gruber, strčí si něco pod bundu a zmizí v zahradě. Začnu ho pronásledovat, ale najednou vyběhne ven půlka domu a žene se za mnou."

Když to dovyprávěl, Stela se cítila **pod psa**, že ho předtím nazvala zlodějem.

(*K. Inglisová: Tajné jezero; upraveno*)

TEXT 2

Někdy je skutečnost vyjádřena **přímo**, což znamená, že slova jsou užita v základním významu. Příkladem jsou věty *Na nebi zářily hvězdy* nebo *Právě čtu Čapkovu povídku*. Někdy je ale skutečnost vyjádřena **pomocí přenesení významu**, a to:

- na základě podobnosti (např. ve větě *Na nebi zářily diamanty* slovo *diamanty* není užito ve svém základním významu, tzn. neoznačuje drahokamy, ale hvězdy);
- na základě věcné souvislosti (např. ve větě *Právě čtu Čapka* slovo *Čapek* není užito ve svém základním významu, tzn. neoznačuje spisovatele, ale jeho knihu).

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (7.1–7.4), zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

		A	N
7.1	Podle svých slov se Janek vkradl do domu Gladstonových, aby získal zpět nářadí svého otce.	☐	☐
7.2	Jankův otec brzy zemře kvůli hladu, protože od doby, kdy ho propustili z vězení, nic nejedl.	☐	☐
7.3	Janek se skrýval za skříní v domě Gladstonových po celou dobu, kdy byl sluha Gruber uvnitř jednoho pokoje.	☐	☐
7.4	Když Stelu s Tomem oslovil ušmudlaný kluk, právě šplhali na zvláštní strom, protože se tunelem času chtěli vrátit zpět do minulosti.	☐	☐

max. 2 body

8 Vypište z první části TEXTU 1 dva slovesné tvary, a to:

8.1 sloveso užité v 1. osobě čísla množného způsobu oznamovacího času přítomného;

8.2 sloveso užité v 2. osobě čísla jednotného způsobu rozkazovacího.

1 bod

9 Co se podle TEXTU 1 stalo až poté, co se Janek představil Stele a Tomovi?

A) Janek vlezl do domu Gladstonových.
B) Janek spatřil sluhu Grubera, jak mizí v zahradě.
C) Stela s Tomem se od neznámých lidí dozvěděli, že Janek je zloděj.
D) Stela s Tomem se od Janka dozvěděli, že Jankův otec pracoval pro Gladstonovy.

1 bod

10 Které z následujících tvrzení je pravdivé?
(Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.)

A) Jak v podtrženém úseku TEXTU 1, tak ve větě *Lupiči rozbili okna v levé půlce domu* je skutečnost vyjádřena přímo, a nikoli pomocí přenesení významu.
B) Jak v podtrženém úseku TEXTU 1, tak ve větě *Lupiči rozbili okna v levé půlce domu* je skutečnost vyjádřena pomocí přenesení významu, a nikoli přímo.
C) V podtrženém úseku TEXTU 1 je skutečnost vyjádřena přímo a ve větě *Lupiči rozbili okna v levé půlce domu* je vyjádřena pomocí přenesení významu.
D) V podtrženém úseku TEXTU 1 je skutečnost vyjádřena pomocí přenesení významu a ve větě *Lupiči rozbili okna v levé půlce domu* je vyjádřena přímo.

1 bod

11 Které z následujících tvrzení NENÍ pravdivé?
(Posuzovaná slova a slovní spojení jsou v TEXTU 1 vyznačena tučně.)

A) Pokud slovní spojení *jasně modré* nahradíme slovem *blankytné*, význam daného větného celku zůstane zachován.
B) Pokud slovo *tvrdé* nahradíme slovním spojením *hodně odolné*, význam daného větného celku zůstane zachován.
C) Pokud slovo *pěkný* nahradíme slovem *pořádný*, význam daného větného celku zůstane zachován.
D) Pokud slovní spojení *pod psa* nahradíme slovním spojením *moc špatně*, význam daného větného celku zůstane zachován.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 12

Během masopustu lidé obvykle hodují a také se náramně veselí. Po něm totiž nastává období půstu, který se drží před nejvýznamnějším křesťanským svátkem – Velikonocemi.

Třetí únorový víkend se u nás na vsy konal masopustní průvod. Navzdory větrnému počasí se průvodu zúčastnilo téměř třicet masek. Všichni přítomní se seřadili za nazdobeným dřevěným vozem a pak za doprovodu kapely pochodovali ulicemi. Celý průvod vedl laufr ve strakatém oděvu (tuto roli mohl kdysi plnit pouze svobodný muž). Další důležitou postavou byl pohřebenář. Měl obličej začerněný sazemi a na hlavě vysokou slamněnou čepici. Mezi maskami nechyběl ani medvěd (medvědovy dříve bývaly přisuzovány nadpřirozené schopnosti, například prý mohl ovlivnit kvalitu obilí).

Průvod se zastavoval u vybranných domů, kde bylo připraveno nezbytné občerstvení. Následovala taneční zábava, která byla ukončena pohřbením basy. Tento starý lidový zvyk připomíná, že během půstu si muzikanti bohužel nezahrají.

max. 4 body

12 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou v něm zapsána s pravopisnou chybou, a napište je PRAVOPISNĚ SPRÁVNĚ.

(Slova zapište bezchybně, a to ve stejném tvaru, v němž jsou užita v textu. Podtržené výrazy jsou zapsány správně. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

3 body

13 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A) Z jednoho místa vycházely všemi směry malé otisky podobné klacíčkům. „Tak," řekl dědeček, „o kousek dál nastražíme past." Odbočili jsme ze stezky a po chvilce jsme našli to, co jsme potřebovali – dutinu po vyhnilém pařezu.

B) Když už byla jáma dost hluboká, zakryli jsme ji větvemi a navrch nasypali spoustu listí. Pak dědeček vyryl nožem rýhu vedoucí od jámy až ke krocaní pěšince.

C) „Tak, máme hotovo a teď pudem dál," řekl a zamířil rychlým krokem opět ke stezce. Údolí už bylo hluboko pod námi a vrcholky hor se zřetelně přibližovaly.

D) Nejprve jsme ji očistili od listí a potom dědeček vykrojil dlouhým nožem kus půdy. Společně jsme vyhrabávali hlínu a trousili ji okolo.

E) Z kapsy kabátu vyndal zrna červené indiánské kukuřice a začal je sypat po celé délce rýhy. Nakonec jich hodil plnou hrst na listí zakrývající jámu.

F) Prošli jsme údolím a pak jsme odbočili na strmě stoupající stezku. Najednou se dědeček zastavil a ukázal na kraj stezky: „To je vona – krocaní pěšinka. Vidíš to?" Důkladně jsem prozkoumal stopy.

(*F. Carter: Škola Malého stromu; upraveno*)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

---

max. 2 body

14 Napište smysluplnou spisovnou větu jednoduchou o <u>pěti slovech</u>, která bude obsahovat podstatné jméno KŘÍDLO užité v 7. pádě čísla množného.

(Vzniklá věta musí být gramaticky i pravopisně správná a musí obsahovat přísudek.)

---

1 bod

15 Která z následujících vět NENÍ zapsána pravopisně správně?

A) Družičky udělaly nevěstě krásný věnec plný poměnek.

B) Nejmenší děti si na dovolené směly hrát jen na mělčině.

C) Kluci ze sousedních škol uzavřeli o prázdninách příměří.

D) V průběhu předchozího roku vydělal velice slušné jmění.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Milá Jano,

chtěla bych ti pogratulovat k úspěchu ve výtvarné soutěži, na jejíž organizaci se podílela také naše škola. Svým obrázkem včelaře jsi porotu zaujala natolik, že sis odnesla diplom za 1. místo v kategorii *Vesnická řemesla*! Ať ti malování stále přináší radost.

Věra Macháčková, třídní učitelka

1 bod

16 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

A) Jde o blahopřání adresované Janě, v němž je zdůrazněno její prvenství v jedné kategorii výtvarné soutěže.

B) Jde o blahopřání adresované učitelce, v němž je zdůrazněno Janino prvenství v jedné kategorii výtvarné soutěže.

C) Jde o blahopřání adresované Janě, v němž je dívka chválena jak za získání 1. místa, tak za pomoc při organizaci výtvarné soutěže.

D) Jde o blahopřání adresované učitelce, v němž je Jana chválena jak za získání 1. místa, tak za pomoc při organizaci výtvarné soutěže.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 17

TEXT 1

písnička	ohrádka	králíček	ocásek
keříček	drátek	kopýtko	růžička
vínečko	strýček	svíčka	náměstíčko

TEXT 2

Při tvoření **zdrobnělin typu A** dochází k prodloužení samohlásky v kořeni slova (např. ze slova *str**a**na* vznikla zdrobnělina *str**á**nka* nebo ze slova *kn**i**ha* vznikla zdrobnělina *kn**í**žka*).

Při tvoření **zdrobnělin typu B** se žádná samohláska v kořeni slova neprodlužuje (např. ze slova *les* vznikla zdrobnělina *lesík*).

max. 3 body

17 Vypište z TEXTU 1 tři zdrobněliny typu A.

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2. Při řešení úlohy posuzujte pouze spisovné tvary 1. pádu čísla jednotného. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–23

(**1**) Roku 1961 světově uznávaný chemik Otto Wichterle doma sestavil ze stavebnice Merkur přístroj známý pod názvem čočkostroj a vyrobil první použitelnou sérii gelových kontaktních čoček. *****

Jejím předchůdcem je stavebnice Inventor, kterou v roce 1920 začal v Polici nad Metují vyrábět Jaroslav Vancl. Kovové díly Inventoru se spojovaly kovovými háčky. Daný spojovací systém ale dětem připadal příliš složitý, navíc umožňoval sestavit jen malé množství modelů. Inventor proto nebyl přijat moc kladně. V roce 1925 Vanclova firma **přechází** na jednodušší spojovací systém: kovové části nové stavebnice, která dostala název Merkur, byly k sobě spojovány maticemi a šroubky. Díky tomu bylo možné sestrojit mnohem víc modelů.

(**2**) Zájem o Merkur rychle **rostl**. Postupně přibývaly nové díly a vznikly také nové řady s elektrickými modely. Do slibného vývoje ale zasáhla druhá světová válka, další velkou ránu Vanclovi zasadili komunisté. Poté, co v únoru 1948 **převzali** moc, Vanclovu firmu (stejně jako řadu jiných) zrušili. Stavebnici Merkur tedy začal nově vyrábět státní podnik, v němž Jaroslav Vancl pracoval na pozici běžného dělníka. Časem se ale stali vedoucími dílny jeho dva zeťové, a protože všichni tři mohli částečně ovlivňovat výrobu, produkt si zachoval svou kvalitu. V období 1962–1989 Československo vyrobilo přes 5 milionů stavebnic značky Merkur, tři čtvrtiny této produkce však byly vyvezeny do zahraničí.

(**3**) Od roku 2006 má Merkur své muzeum v Polici nad Metují. K oblíbeným exponátům patří vláčky, replika Wichterleho čočkostroje či obří *Ocelové město*, soustava budov inspirovaná stejnojmenným románem Julesa Verna. Stavebnici dodnes **využívají** při výuce mnohé školy. Možná už brzy bude Merkur znovu stát u zrodu velkého vynálezu.

(*otechnice.cz, www.merkurpolice.cz; upraveno*)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (18.1–18.4), zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
18.1	Komunisté po převzetí moci zrušili řadu firem včetně Vanclovy firmy vyrábějící stavebnici Merkur.	☐	☐
18.2	Jules Verne se při psaní svého románu *Ocelové město* inspiroval modelem vystaveným v muzeu stavebnice Merkur.	☐	☐
18.3	V roce 1961 byl zahájen prodej nové řady Merkuru, která umožnila zákazníkům vyrobit si doma přístroj zvaný čočkostroj.	☐	☐
18.4	Většina ze všech stavebnic značky Merkur, které byly v Československu vyrobeny v období 1962–1989, byla vyvezena ze země svého původu.	☐	☐

1 bod

19 Která z následujících možností nejspíše patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A) Tato výjimečná stavebnice je totiž především na hraní.
B) Tento výjimečný přístroj ovšem vyráběl především čočky.
C) Tato výjimečná stavebnice totiž zdaleka není jen na hraní.
D) Tento výjimečný přístroj ovšem zdaleka nevyráběl jen čočky.

1 bod

20 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež jsou v kontextu výchozího textu antonymy?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

Příklad: *Slon má drsnou kůži.* → Slova *drsnou* a *hladkou* jsou v tomto kontextu antonymy, tzn. slovo *hladkou* by v této větě mělo opačný význam, než v ní má slovo *drsnou*.

A) přechází – neprochází
B) rostl – opadal
C) převzali – dodali
D) využívají – nezneužívají

1 bod

21 Ve které z následujících možností jsou významové vztahy mezi slovy nejpodobnější vztahům mezi slovy MUZEUM – EXPONÁT – VLÁČEK?

(Slova *muzeum*, *exponát* a *vláček* posuzujte ve významu, v němž jsou užita ve třetí části výchozího textu. Správná je pouze možnost, v níž pořadí slov odpovídá pořadí *muzeum – exponát – vláček*.)

A) přístav – loď – jachta
B) dálnice – mýto – auto
C) restaurace – talíř – menu
D) obývák – gauč – nábytek

max. 3 body

22 Vypište z <u>druhé části</u> výchozího textu tři podstatná jména rodu mužského neživotného, která jsou v textu užita v jednotném čísle a zároveň plní funkci podmětu.

(Jméno *Jaroslav Vancl* neposuzujte, není správným řešením. Hledaná podstatná jména zapište ve stejném tvaru, v němž jsou užita v druhé části výchozího textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Příklad: Ve větě *Auto zastavilo u chodníku* podstatné jméno *auto* plní funkci podmětu.

max. 2 body

23 Rozhodněte o každém z následujících úseků výchozího textu (23.1–23.4), zda se v něm vyskytuje zájmeno (A), nebo ne (N).

		A	N
23.1	která dostala název Merkur	☐	☐
23.2	díky tomu bylo možné sestrojit	☐	☐
23.3	byly k sobě spojovány maticemi a šroubky	☐	☐
23.4	všichni tři mohli částečně ovlivňovat výrobu	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 24

Věta č. 1: Kolem rozkvetlích jarních květin poletovali motýli.

Věta č. 2: Na poly zůstaly ležet balíky sena.

1 bod

24 Které z následujících tvrzení o větách z výchozího textu je pravdivé?

A) Obě tyto věty jsou zapsány pravopisně správně.
B) Každá z těchto vět obsahuje pravopisnou chybu.
C) Věta č. 1 je zapsána pravopisně správně, věta č. 2 obsahuje pravopisnou chybu.
D) Věta č. 1 obsahuje pravopisnou chybu, věta č. 2 je zapsána pravopisně správně.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

Deskovou hru *Člověče, nezlob se* zná asi každý. Hráči při ní posouvají barevné figurky po hrací desce, přičemž počet kroků určuje hrací kostka. Málokdo ale ví, že *Člověče, nezlob se* má svůj původ ve staré indické hře *Pačísí*, známé už v 7. století. Indové ovšem tehdy *Pačísí* nehráli s hrací kostkou, ale s mušlemi kauri, kdysi rovněž používanými jako platidlo. Počet kroků se řídil množstvím mušlí, které na hrací plochu dopadly otvorem vzhůru.

Když se hra *Pačísí* poprvé dostala do Evropy, neujala se zde. Uběhly stovky let, než se koncem 19. století v Evropě objevila podruhé. Přivezli ji sem Angličané. Po úpravě pravidel byla na evropský trh uvedena v roce 1896 pod názvem *Ludo*, ani tehdy ale úspěch nesklidila.

Vše se začalo měnit až o 18 let později, když německý obchodník J. F. Schmidt zahájil sériovou **výrobu** hry s názvem *Mensch, ärgere dich nicht* (česky *Člověče, nezlob se*). Během první světové války Schmidt poslal 3 000 kusů své hry do lazaretů, aby vojáci zranění měli zabavit se během léčby čím. Pozitivní ohlasy od zotavujících se pacientů byly vskutku skvělou **reklamu**, a tak se hra brzy rozšířila po celém světě. Některé zdroje uvádějí, že dodnes se této hry prodalo přes 60 milionů kusů.

Vysvětlivka: *lazaret* – dočasná nemocnice pro vojáky, kteří byli zraněni v boji

(*epochaplus.cz; upraveno*)

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (25.1–25.4), zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
25.1	Hra *Pačísí* se poprvé dostala do Evropy dříve než v 19. století.	☐	☐
25.2	Mušle kauri se v historii používaly minimálně ke dvěma různým účelům.	☐	☐
25.3	Německý obchodník J. F. Schmidt začal hru *Mensch, ärgere dich nicht* sériově vyrábět ve 20. století.	☐	☐
25.4	Během první světové války vyrobil J. F. Schmidt celkem 3 000 kusů hry *Mensch, ärgere dich nicht*.	☐	☐

1 bod

26 Věta podtržená ve výchozím textu nemá vhodný slovosled (tj. pořadí slov). Která z následujících možností nejlépe odstraňuje tento nedostatek?

(Při řešení posuzujte jak gramatickou správnost, tak smysl sdělení.)

A) aby čím se měli zabavit vojáci zranění během léčby
B) aby se vojáci zranění během léčby měli čím zabavit
C) aby čím se měli zabavit během léčby zranění vojáci
D) aby se zranění vojáci měli během léčby čím zabavit

1 bod

27 Které z následujících tvrzení o slovních tvarech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

(Příklad: Ve větě *Psal o třem lidech* má být místo chybně užitého tvaru *třem* tvar *třech*.)

A) Tvar *výrobu* i tvar *reklamu* jsou v textu užity chybně.
B) Tvar *výrobu* i tvar *reklamu* jsou v textu užity správně.
C) Tvar *výrobu* je v textu užit správně, místo chybně užitého tvaru *reklamu* má být *reklamou*.
D) Místo chybně užitého tvaru *výrobu* má být *výrobou*, tvar *reklamu* je v textu užit správně.

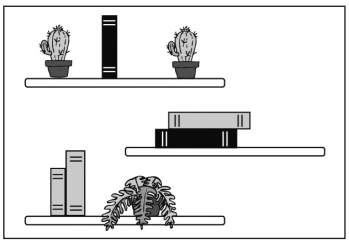
max. 4 body

28 Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

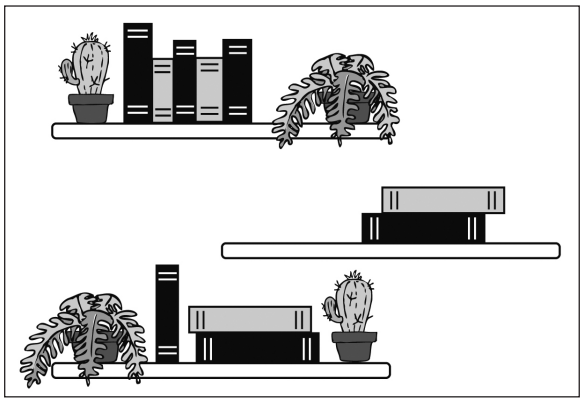
(Žádná možnost z nabídky A–F nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

Vysvětlivky s příkladem

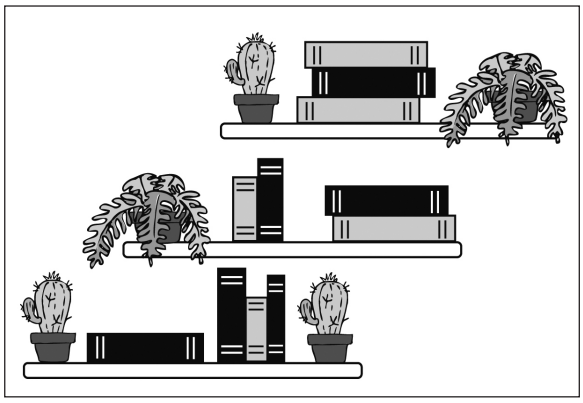
Na vedlejším malém obrázku je celkem pět knih: na horní polici je jedna černá kniha postavená svisle, na prostřední polici jsou dvě knihy položené vodorovně (jedna šedá a druhá černá) a na spodní polici jsou dvě šedé knihy postavené svisle. Na obrázku jsou celkem tři rostliny: na horní polici jsou dva kaktusy a na spodní polici je kapradina. Na policích nejsou jiné předměty než rostliny a knihy.

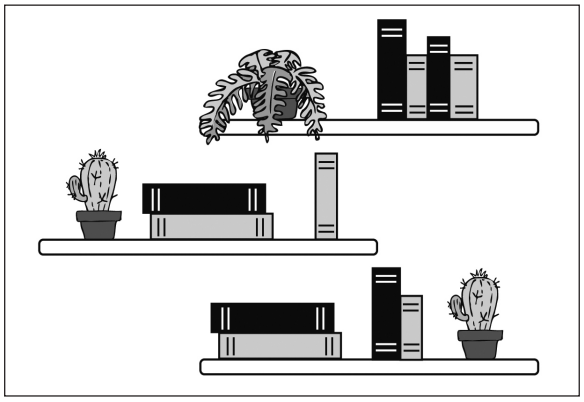
28.1

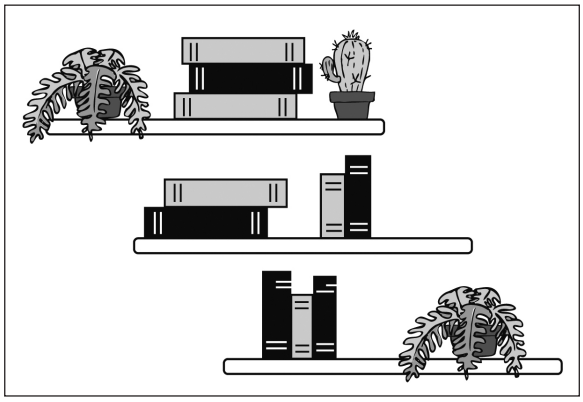
28.2

28.3

28.4

A) Na horní polici je víc šedých knih než na spodní polici. Ze dvou kapradin na obrázku je jedna na spodní polici. Na celém obrázku je lichý počet knih.

B) Na spodní polici je sudý počet černých knih. Na horní polici jsou všechny knihy postaveny svisle. Na celém obrázku je víc kaktusů než kapradin.

C) Na prostřední polici je sudý počet knih. Na celém obrázku je šedých knih méně než černých. Na horní polici jsou všechny knihy položeny vodorovně.

D) Na celém obrázku je lichý počet knih postavených svisle. Na horní polici jsou dvě rostliny. Na spodní polici je stejný počet knih jako na horní polici.

E) Na prostřední polici je alespoň jedna kniha postavena svisle. Na obrázku je lichý počet kaktusů. Na spodní polici je jedna šedá kniha položena vodorovně.

F) Na horní polici je stejný počet rostlin jako na spodní polici. Na celém obrázku je sudý počet černých knih. Víc než polovinu všech knih tvoří knihy postavené svisle.

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.

cermat

JEDNOTNÁ PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKA 2026

KLÍČ SPRÁVNÝCH ŘEŠENÍ

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5A

1. ŘÁDNÝ TERMÍN

KÓD TESTU: C5PAD26C0T01

Úloha	Správné řešení	Body
1	C	**1**
2	D	**1**
3	C	**1**
4		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
4.1	NE	
4.2	NE	
4.3	ANO	
4.4	NE	
5		**max. 3 body**
5.1	A	1 b.
5.2	E	1 b.
5.3	D	1 b.
6		**max. 2 body**
6.1	**škůdce**	1 b.
6.2	**zápěstí**	1 b.
7		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
7.1	ANO	
7.2	NE	
7.3	NE	
7.4	NE	
8		**max. 2 body**
8.1	**jsme**	1 b.
8.2	**lez**	1 b.
9	D	**1**
10	D	**1**
11	B	**1**
12	**vsi, slaměnou, medvědovi, vybraných** Za chybu je považováno: **a)** nenalezení hledaného slova; **b)** zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy. Příklad hodnocení: **náramě**, **vsi**, **vybraných**, **nezbitné** → 0 bodů (2 slova nenalezena, 2 slova neodpovídají zadání = 4 chyby)	**max. 4 body** 0 chyb 4 b. 1 chyba 3 b. 2 chyby 2 b. 3 chyby 1 b. 4 a více chyb 0 b.
13		**3**
První část	F	
Druhá část	A	
Třetí část	D	
Čtvrtá část	B	
Pátá část	E	
Šestá část	C	
	Body lze získat pouze v případě, že všechny části textu jsou seřazeny správně. V ostatních případech bylo přiděleno 0 bodů.	

Předmětem autorských práv Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

Úloha	Správné řešení	Body
14	např. **Orel skalní zamával velkými křídly.** Vytvořený větný celek musí být věta jednoduchá a musí splňovat tyto podmínky: **a)** musí obsahovat bezchybně zapsaný tvar *křídly*; **b)** musí obsahovat přísudek; **c)** musí být gramaticky správný; **d)** musí být smysluplný; **e)** musí být spisovný; **f)** musí být pravopisně správný; **g)** musí obsahovat celkem 5 slov. Věta, která splňovala podmínky **a)–e)**, ale obsahovala 1 chybu (např. chybnou diakritiku v předponě/kořeni slova), byla hodnocena 1 bodem.	**max. 2 body** 0 chyb 2 b. 1 chyba 1 b. 2 a více chyb 0 b.
15	A	**1**
16	A	**1**
17	**ohrádka, kopýtko, ocásek** Za chybu je považováno: **a)** nenalezení hledaného slova; **b)** zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy. Příklad hodnocení: **ohrádka**, **svíčka**, **ocásek** → 1 bod (1 slovo nenalezeno, 1 slovo neodpovídá zadání = 2 chyby)	**max. 3 body** 0 chyb 3 b. 1 chyba 2 b. 2 chyby 1 b. 3 a více chyb 0 b.
18		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
18.1	ANO	
18.2	NE	
18.3	NE	
18.4	ANO	
19	C	**1**
20	B	**1**
21	A	**1**
22	**zájem, podnik, produkt** Za chybu je považováno: **a)** nenalezení hledaného slova; **b)** zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy. Příklad hodnocení: **zájem**, **komunisté**, **produkt** → 1 bod (1 slovo nenalezeno, 1 slovo neodpovídá zadání = 2 chyby)	**max. 3 body** 0 chyb 3 b. 1 chyba 2 b. 2 chyby 1 b. 3 a více chyb 0 b.
23		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
23.1	ANO	
23.2	ANO	
23.3	ANO	
23.4	ANO	
24	B	**1**
25		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
25.1	ANO	
25.2	ANO	
25.3	ANO	
25.4	NE	
26	D	**1**
27	C	**1**
28		**max. 4 body**
28.1	F	1 b.
28.2	C	1 b.
28.3	B	1 b.
28.4	D	1 b.
CELKEM		**50 bodů**

Vzhledem k vysoké variabilitě možných žákovských odpovědí na otevřené úlohy neobsahuje tento klíč všechny akceptovatelné odpovědi.

Předmětem autorských práv Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5A

1. ŘÁDNÝ TERMÍN

C5PAD26C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28
Maximální bodové hodnocení: 50 bodů
Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

Tento dokument je předmětem autorských práv Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–3

(**1**) Táta kouká jako cizí,
co to vidí v televizi?
Chudák štěně Opuštěně!
Táta řekne odhodlaně:
„Vezmem si ho ještě dnes,
než z něj bude Opupes!“

A tak si vzal frak a lulku
a už míří do útulku:
tam se, chudák, tulí k stěně
malé štěně Opuštěně.

„Půjdeš se mnou?“ ptá se táta.
„Haf, haf, půjdu natotata.“
„Auta budou kolem bzučet,
vezmu si tě do náruče.

(**2**) Nehody jsou dnes a denně,
pojď, ty štěně Opuštěně.
U nás, tam tě uvítá
domeček jak ulita.“

Vysvětlivka: *lulka* – typ dýmky

(**3**) Tak to vzali přes vesnice,
vydýchat si mohli plíce,
jak se hnali do přístřeší.
Sára už se doma těší,
kouká z okna: „Co to štěká?“
Maličkatá bílá deka!

„Maminka ti nandá mlíčka,
budem si tě hezky hýčkat,
vykoupem tě v horké pěně,
viď, ty štěně Opuštěně!

(**4**) Pak ti budem drbat záda,
maličkatá, huňatá,
jak to mají ráda
Opuštěňata.“

(*R. Král: Pohádka o Opuštěněti; upraveno*)

1 bod

1 **Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?**

A) Útulek leží v obci přímo sousedící s vesnicí, v níž štěně našlo nový domov.
B) Táta vzal štěně do náruče předtím, než byl cestou domů svědkem nehody.
C) Do útulku se táta vydal pro konkrétní štěně, které tentýž den spatřil v televizi.
D) Když štěně dorazilo do nového domova, byla tam pro něj připravena bílá deka.

Komentář

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti C) dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny barevně.

1 bod

2 **Které z následujících tvrzení o výrazu *Opuštěně* je pravdivé?**

A) Výraz *Opuštěně* je jak ve výchozím textu, tak ve větě *Opuštěně vypadalo i to druhé stavení* příslovcem.
B) Výraz *Opuštěně* je jak ve výchozím textu, tak ve větě *Opuštěně vypadalo i to druhé stavení* podstatným jménem.
C) Výraz *Opuštěně* je ve výchozím textu příslovcem a ve větě *Opuštěně vypadalo i to druhé stavení* je podstatným jménem.
D) Výraz *Opuštěně* je ve výchozím textu podstatným jménem a ve větě *Opuštěně vypadalo i to druhé stavení* je příslovcem.

Komentář

- Ve výchozím textu je výraz *Opuštěně* podstatným jménem rodu středního a označuje štěně nazývané Opuštěně (např. *malé štěně Opuštěně; pojď, ty štěně Opuštěně*).
- Ve větě *Opuštěně vypadalo i to druhé stavení* je výraz *opuštěně* příslovcem a vyjadřuje, jak vypadalo to druhé stavení (vypadalo opuštěně).

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o výchozím textu je pravdivé?

A) Jak v druhé, tak ve čtvrté části textu se vyskytuje přirovnání.
B) Ani v druhé, ani ve čtvrté části textu se nevyskytuje přirovnání.
C) Přirovnání se vyskytuje v druhé, nikoli však ve čtvrté části textu.
D) Přirovnání se vyskytuje ve čtvrté, nikoli však v druhé části textu.

Komentář

V druhé části výchozího textu se pomocí slova *jak* přirovnává domeček k ulitě (prostřednictvím přirovnání se zde vyjadřuje, že na štěně čeká útulný domov, který ho bude chránit). Ve čtvrté části výchozího textu slovo *jak* uvozuje větu vyjadřující způsob (jak ti budem drbat záda? – tak, jak to mají ráda Opuštěňata).

---

max. 2 body

4 Rozhodněte o každé z následujících vět (4.1–4.4), zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

		A	N
4.1	Dnes v noci byly z výstavy ukradeny šperky z ryzýho zlata.	☐	☒
4.2	Příčinnou lesního požáru bylo neopatrné zacházení se sirkami.	☐	☒
4.3	Kvůli malému nedorozumění mezi odděleními se projekt zastavil.	☒	☐
4.4	V loňském roce se ceny za parkování pro místní obyvatele dost zvýšili.	☐	☒

Komentář

- Slovo *ryzí* je přídavné jméno skloňující se podle vzoru *jarní* (*z ryzího* jako *z jarního*).
- Slovo *příčinou* je ve větě tvarem podstatného jména *příčina*, nikoli tvarem přídavného jména *příčinný*.
- Pokud je podmět rodu ženského v čísle množném (tj. *ceny*), v koncovce příčestí činného musí být *-y* (*zvýšily se*).

---

max. 3 body

5 Přiřaďte k jednotlivým souvětím (5.1–5.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Žádná možnost z nabídky A–E nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

5.1 Nevim, proč nechává věcem volný průběh a na ničem mu nezáleží. ——

5.2 Pozítří jede k rodičům a už se těší na maminčiný koláče s meruňkama. ——

5.3 Když Tomáš spad z kola, na rukách měl škrábance a křičel jako malý dítě. ——

A) Pouze první podtržený tvar je nespisovný.
B) Pouze třetí podtržený tvar je nespisovný.
C) Celkem dva podtržené tvary jsou nespisovné, a to první a druhý.
D) Celkem dva podtržené tvary jsou nespisovné, a to první a třetí.
E) Celkem dva podtržené tvary jsou nespisovné, a to druhý a třetí.

Komentář

5.1 **A)**

Tvar *nevim* je nespisovný (spisovně je *nevím*), tvary *věcem* (tj. podstatné jméno *věc* užité ve 3. pádě čísla množného) a *ničem* (tj. zájmeno *nic* užité v 6. pádě čísla jednotného) jsou spisovné.

5.2 **E)**

Tvar *rodičům* (tj. podstatné jméno *rodič* užité ve 3. pádě čísla množného) je spisovný, tvary *maminčiný* a *meruňkama* jsou nespisovné (spisovně je *maminčiny* a *meruňkami*).

5.3 **D)**

Tvary *spad* a *malý* jsou nespisovné (spisovně je *spadl* a *malé* – ve spojení *malé dítě*), tvar *rukách* je spisovný (podstatné jméno *ruka* má v 6. pádě čísla množného dva náležité tvary – *rukou* a *rukách*).

---

max. 2 body

6 Ke každé z následujících podúloh (6.1 a 6.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

(Slova musí být zapsána pravopisně správně.)

6.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem POŠKODIT, skloňuje se podle vzoru SOUDCE a neobsahuje předponu.

6.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem PĚST, skloňuje se podle vzoru STAVENÍ a obsahuje předponu.

Řešení

6.1 **škůdce**

6.2 **zápěstí**

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 7–11

TEXT 1

(**1**) Tom se otočil k sestře: „My jsme v minulosti, že jo? To je paráda!“
Stela ho objala: „Máš pravdu, je to báječné. Teď se ale vraťme domů.“
Tom souhlasil, a tak se oba vydali k tomu zvláštnímu stromu. Začali šplhat nahoru. Vtom se ozvalo: „Vy se před někym schováváte?“ Zespoda na ně zíral ušmudlaný kluk.
„Co nás otravuješ?“ houkla Stela. Pak křikla na Toma: „Lez dál. To je ten zloděj stříbra.“
Sourozenci zrychlili. Předpokládali, že se co nejdřív zanoří do tmy tunelu času, jímž se vrátí do své doby. Jenže místo toho se nad nimi objevilo **jasně modré** nebe.
(**2**) „Ten tunel tu není!“ vykřikla Stela. „Musíme dolů!“ Bác! Přistání na zem bylo **tvrdé**.
„Vypadá to, že jsme všichni v **pěkný** bryndě,“ řekl ten cizí kluk.
„V bryndě jsi jen ty!“ odsekla Stela. „Víme, že jsi zloděj. Ti lidé v zahradě nám to řekli.“
Chlapec si vzdychl: „Ale já přece nekradu! A mimochodem: jsem Janek.“ Pak jim vyprávěl smutný příběh. Jeho otec Jakub pracoval pro Gladstonovy. Když před pár lety z domu zmizelo nějaké stříbro, jeden sluha falešně obvinil Jakuba z krádeže a Jakub skončil ve vězení. Teď už je sice na svobodě, ale nemůže sehnat práci, navíc jeho nářadí zůstalo ve sklepě u Gladstonových. Janek se proto vplížil do domu, aby to nářadí získal zpět. „Bez práce táta dlouho nevydrží. Umře na zlomenou duši, nebo kvůli hladu. Tím jsem si jistej,“ řekl sklesle Janek. Za chvilku pokračoval: „Takže zrovinka vcházím zadníma dveřma do kuchyně, když zaslechnu divnej zvuk. Tak se schovám za skříň v chodbě. Vtom z jednoho pokoje vyjde sluha Gruber, strčí si něco pod bundu a zmizí v zahradě. Začnu ho pronásledovat, ale najednou vyběhne ven půlka domu a žene se za mnou.“
Když to dovyprávěl, Stela se cítila **pod psa**, že ho předtím nazvala zlodějem.

(*K. Inglisová: Tajné jezero; upraveno*)

TEXT 2

Někdy je skutečnost vyjádřena **přímo**, což znamená, že slova jsou užita v základním významu. Příkladem jsou věty *Na nebi zářily hvězdy* nebo *Právě čtu Čapkovu povídku*.
Někdy je ale skutečnost vyjádřena **pomocí přenesení významu**, a to:

- na základě podobnosti (např. ve větě *Na nebi zářily diamanty* slovo *diamanty* není užito ve svém základním významu, tzn. neoznačuje drahokamy, ale hvězdy);
- na základě věcné souvislosti (např. ve větě *Právě čtu Čapka* slovo *Čapek* není užito ve svém základním významu, tzn. neoznačuje spisovatele, ale jeho knihu).

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (7.1–7.4), zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

		A	N
7.1	Podle svých slov se Janek vkradl do domu Gladstonových, aby získal zpět nářadí svého otce.	☒	☐
7.2	Jankův otec brzy zemře kvůli hladu, protože od doby, kdy ho propustili z vězení, nic nejedl.	☐	☒
7.3	Janek se skrýval za skříní v domě Gladstonových po celou dobu, kdy byl sluha Gruber uvnitř jednoho pokoje.	☐	☒
7.4	Když Stelu s Tomem oslovil ušmudlaný kluk, právě šplhali na zvláštní strom, protože se tunelem času chtěli vrátit zpět do minulosti.	☐	☒

Komentář

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

max. 2 body

8 Vypište z <u>první části</u> TEXTU 1 dva slovesné tvary, a to:

8.1 sloveso užité v 1. osobě čísla množného způsobu oznamovacího času přítomného;

8.2 sloveso užité v 2. osobě čísla jednotného způsobu rozkazovacího.

Řešení

8.1 **jsme**

8.2 **lez**

1 bod

9 Co se podle TEXTU 1 stalo až poté, co se Janek představil Stele a Tomovi?

A) Janek vlezl do domu Gladstonových.
B) Janek spatřil sluhu Grubera, jak mizí v zahradě.
C) Stela s Tomem se od neznámých lidí dozvěděli, že Janek je zloděj.
D) Stela s Tomem se od Janka dozvěděli, že Jankův otec pracoval pro Gladstonovy.

Komentář

Když sourozenci šplhali na zvláštní strom, setkali se s ušmudlaným klukem, o němž se předtím dozvěděli, že je zloděj (*„V bryndě jsi jen ty!" odsekla Stela. „Víme, že jsi zloděj. Ti lidé v zahradě nám to řekli."*). V té chvíli ale nevěděli, jak se jmenuje. Následně jim tento kluk řekl své jméno a začal vyprávět příběh ze svého života. Sdělil jim například, že jeho otec Jakub dříve pracoval pro Gladstonovy (tzn. tuto informaci získali Stela a Tom až poté, co se jim Janek představil). Také jim řekl, že vlezl do domu Gladstonových, aby získal zpět nářadí svého otce, a že viděl sluhu Grubera mizet v zahradě: tyto dvě události se tedy odehrály dříve, než se Janek představil Stele a Tomovi.

1 bod

10 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.)

A) Jak v podtrženém úseku TEXTU 1, tak ve větě *Lupiči rozbili okna v levé půlce domu* je skutečnost vyjádřena přímo, a nikoli pomocí přenesení významu.
B) Jak v podtrženém úseku TEXTU 1, tak ve větě *Lupiči rozbili okna v levé půlce domu* je skutečnost vyjádřena pomocí přenesení významu, a nikoli přímo.
C) V podtrženém úseku TEXTU 1 je skutečnost vyjádřena přímo a ve větě *Lupiči rozbili okna v levé půlce domu* je vyjádřena pomocí přenesení významu.
D) V podtrženém úseku TEXTU 1 je skutečnost vyjádřena pomocí přenesení významu a ve větě *Lupiči rozbili okna v levé půlce domu* je vyjádřena přímo.

Komentář

- V podtrženém úseku TEXTU 1 (*najednou vyběhne ven půlka domu*) je skutečnost vyjádřena pomocí přenesení významu: slovní spojení *půlka domu* zde neoznačuje část domu, ale některé osoby nacházející se v tomto domě.
- Ve větě *Lupiči rozbili okna v levé půlce domu* je skutečnost vyjádřena přímo: slova jsou zde užita v základním významu, slovní spojení *levá půlka domu* označuje konkrétní část domu, v níž byla okna rozbita.

1 bod

11 Které z následujících tvrzení NENÍ pravdivé?

(Posuzovaná slova a slovní spojení jsou v TEXTU 1 vyznačena tučně.)

A) Pokud slovní spojení *jasně modré* nahradíme slovem *blankytné*, význam daného větného celku zůstane zachován.

B) Pokud slovo *tvrdé* nahradíme slovním spojením *hodně odolné*, význam daného větného celku zůstane zachován.

C) Pokud slovo *pěkný* nahradíme slovem *pořádný*, význam daného větného celku zůstane zachován.

D) Pokud slovní spojení *pod psa* nahradíme slovním spojením *moc špatně*, význam daného větného celku zůstane zachován.

Komentář

- Slovní spojení *jasně modré* a slovo *blankytné* mají stejný význam (*jasně modré nebe = blankytné nebe*).
- Slovo *tvrdé* je v TEXTU 1 užito ve významu *spojený s obtížemi, nesnadný*. Pokud slovo *tvrdé* nahradíme slovním spojením *hodně odolné*, příslušná věta nebude smysluplná a její význam se změní (*Přistání na zem bylo tvrdé.* × *Přistání na zem bylo hodně odolné.*).
- Slova *pěkný* a *pořádný* jsou v kontextu TEXTU 1 synonymy (*v pěkný bryndě = v pořádný bryndě*).
- Ustálené slovní spojení *pod psa* má význam *moc špatně, velmi špatně* (*Stela se cítila pod psa = Stela se cítila moc špatně*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 12

Během masopustu lidé obvykle hodují a také se náramně veselí. Po něm totiž nastává období půstu, který se drží před nejvýznamnějším křesťanským svátkem – Velikonocemi.

Třetí únorový víkend se u nás na vsy konal masopustní průvod. Navzdory větrnému počasí se průvodu zúčastnilo téměř třicet masek. Všichni přítomní se seřadili za nazdobeným dřevěným vozem a pak za doprovodu kapely pochodovali ulicemi. Celý průvod vedl laufr ve strakatém oděvu (tuto roli mohl kdysi plnit pouze svobodný muž). Další důležitou postavou byl pohřebenář. Měl obličej začerněný sazemi a na hlavě vysokou slamněnou čepici. Mezi maskami nechyběl ani medvěd (medvědovy dříve bývaly přisuzovány nadpřirozené schopnosti, například prý mohl ovlivnit kvalitu obilí).

Průvod se zastavoval u vybranných domů, kde bylo připraveno nezbytné občerstvení. Následovala taneční zábava, která byla ukončena pohřbením basy. Tento starý lidový zvyk připomíná, že během půstu si muzikanti bohužel nezahrají.

max. 4 body

12 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou v něm zapsána s pravopisnou chybou, a napište je PRAVOPISNĚ SPRÁVNĚ.

(Slova zapište bezchybně, a to ve stejném tvaru, v němž jsou užita v textu. Podtržené výrazy jsou zapsány správně. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Komentář

- Podstatné jméno *ves* se skloňuje podle vzoru *kost* (*na vsi* jako *na kosti*).
- Přídavné jméno *slaměný* je odvozeno od podstatného jména *sláma* pomocí přípony *-ěný*.

- Podstatné jméno *medvěd* se skloňuje podle vzoru *pán*, tzn. ve 3. pádě čísla jednotného má koncovku *-ovi* (*medvědovi bývaly přisuzovány* jako *pánovi bývaly přisuzovány*).
- Přídavné jméno *vybraný* je odvozeno příponou *-ý* od příčestí trpného *vybrán* (tvar slovesa *vybrat*).

---

3 body

13 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A) Z jednoho místa vycházely všemi směry malé otisky podobné klacíčkům. „Tak," řekl dědeček, „o kousek dál nastražíme past." Odbočili jsme ze stezky a po chvilce jsme našli to, co jsme potřebovali – dutinu po vyhnilém pařezu.

B) Když už byla jáma dost hluboká, zakryli jsme ji větvemi a navrch nasypali spoustu listí. Pak dědeček vyryl nožem rýhu vedoucí od jámy až ke krocaní pěšince.

C) „Tak, máme hotovo a teď pudem dál," řekl a zamířil rychlým krokem opět ke stezce. Údolí už bylo hluboko pod námi a vrcholky hor se zřetelně přibližovaly.

D) Nejprve jsme ji očistili od listí a potom dědeček vykrojil dlouhým nožem kus půdy. Společně jsme vyhrabávali hlínu a trousili ji okolo.

E) Z kapsy kabátu vyndal zrna červené indiánské kukuřice a začal je sypat po celé délce rýhy. Nakonec jich hodil plnou hrst na listí zakrývající jámu.

F) Prošli jsme údolím a pak jsme odbočili na strmě stoupající stezku. Najednou se dědeček zastavil a ukázal na kraj stezky: „To je vona – krocaní pěšinka. Vidíš to?" Důkladně jsem prozkoumal stopy.

(*F. Carter: Škola Malého stromu; upraveno*)

Řešení

První část: **F)**

Druhá část: **A)**

Třetí část: **D)**

Čtvrtá část: **B)**

Pátá část: **E)**

Šestá část: **C)**

F) Prošli jsme údolím a pak jsme odbočili na strmě stoupající stezku. Najednou se dědeček zastavil a ukázal na kraj stezky: „To je vona – krocaní pěšinka. Vidíš to?" Důkladně jsem prozkoumal stopy. **A)** Z jednoho místa vycházely všemi směry malé otisky podobné klacíčkům. „Tak," řekl dědeček, „o kousek dál nastražíme past." Odbočili jsme ze stezky a po chvilce jsme našli to, co jsme potřebovali – dutinu po vyhnilém pařezu. **D**) Nejprve jsme ji očistili od listí a potom dědeček vykrojil dlouhým nožem kus půdy. Společně jsme vyhrabávali hlínu a trousili ji okolo. **B)** Když už byla jáma dost hluboká, zakryli jsme ji větvemi a navrch nasypali spoustu listí. Pak dědeček vyryl nožem rýhu vedoucí od jámy až ke krocaní pěšince. **E)** Z kapsy kabátu vyndal zrna červené indiánské kukuřice a začal je sypat po celé délce rýhy. Nakonec jich hodil plnou hrst na listí zakrývající jámu. **C)** „Tak, máme hotovo a teď pudem dál," řekl a zamířil rychlým krokem opět ke stezce. Údolí už bylo hluboko pod námi a vrcholky hor se zřetelně přibližovaly.

max. 2 body

14 Napište smysluplnou spisovnou větu jednoduchou o <u>pěti slovech</u>, která bude obsahovat podstatné jméno KŘÍDLO užité v 7. pádě čísla množného.

(Vzniklá věta musí být gramaticky i pravopisně správná a musí obsahovat přísudek.)

Řešení

např. Orel skalní zamával velkými křídly. / Vyrobila masku anděla s křídly.

---

1 bod

15 Která z následujících vět NENÍ zapsána pravopisně správně?

A) Družičky udělaly nevěstě krásný věnec plný poměnek.
B) Nejmenší děti si na dovolené směly hrát jen na mělčině.
C) Kluci ze sousedních škol uzavřeli o prázdninách příměří.
D) V průběhu předchozího roku vydělal velice slušné jmění.

Komentář

Podstatné jméno *pomněnka* je příbuzné např. se slovy *zapomněl, vzpomněl* či *domněnka,* která se vždy píšou s *-mně-*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Milá Jano,

chtěla bych ti pogratulovat k úspěchu ve výtvarné soutěži, na jejíž organizaci se podílela také naše škola. Svým obrázkem včelaře jsi porotu zaujala natolik, že sis odnesla diplom za 1. místo v kategorii *Vesnická řemesla*! Ať ti malování stále přináší radost.

Věra Macháčková, třídní učitelka

1 bod

16 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

A) Jde o blahopřání adresované Janě, v němž je zdůrazněno její prvenství v jedné kategorii výtvarné soutěže.
B) Jde o blahopřání adresované učitelce, v němž je zdůrazněno Janino prvenství v jedné kategorii výtvarné soutěže.
C) Jde o blahopřání adresované Janě, v němž je dívka chválena jak za získání 1. místa, tak za pomoc při organizaci výtvarné soutěže.
D) Jde o blahopřání adresované učitelce, v němž je Jana chválena jak za získání 1. místa, tak za pomoc při organizaci výtvarné soutěže.

Komentář

Jak je patrné z oslovení (*Milá Jano*), jde o blahopřání adresované Janě. Třídní učitelka zde gratuluje Janě (*chtěla bych ti pogratulovat k úspěchu ve výtvarné soutěži*) a zdůrazňuje její vítězství v jedné kategorii výtvarné soutěže (*Svým obrázkem včelaře jsi porotu zaujala natolik, že sis odnesla diplom za 1. místo v kategorii Vesnická řemesla!*). V souvislosti s organizací této výtvarné soutěže je v textu zmíněna pouze škola, nikoli Jana.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 17

TEXT 1

písnička	ohrádka	králíček	ocásek
keříček	drátek	kopýtko	růžička
vínečko	strýček	svíčka	náměstíčko

TEXT 2

Při tvoření **zdrobnělin typu A** dochází k prodloužení samohlásky v kořeni slova (např. ze slova *str**a**na* vznikla zdrobnělina *str**á**nka* nebo ze slova *kn**i**ha* vznikla zdrobnělina *kn**í**žka*).

Při tvoření **zdrobnělin typu B** se žádná samohláska v kořeni slova neprodlužuje (např. ze slova *les* vznikla zdrobnělina *lesík*).

max. 3 body

17 Vypište z TEXTU 1 tři zdrobněliny typu A.

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2. Při řešení úlohy posuzujte pouze spisovné tvary 1. pádu čísla jednotného. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Komentář

Zdrobnělinami typu A jsou slova:

- **ohrádka** (*ohr**a**da* → *ohr**á**dka*);
- **kopýtko** (*kop**y**to* → *kop**ý**tko*);
- **ocásek** (*oc**a**s* → *oc**á**sek*).

Ostatní posuzovaná slova jsou zdrobnělinami typu B, při jejich tvoření totiž k prodloužení samohlásky v kořeni slova nedochází (např. *dr**á**t* → *dr**á**tek*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–23

(**1**) Roku 1961 světově uznávaný chemik Otto Wichterle doma sestavil ze stavebnice Merkur přístroj známý pod názvem čočkostroj a vyrobil první použitelnou sérii gelových kontaktních čoček. *****

Jejím předchůdcem je stavebnice Inventor, kterou v roce 1920 začal v Polici nad Metují vyrábět Jaroslav Vancl. Kovové díly Inventoru se spojovaly kovovými háčky. Daný spojovací systém ale dětem připadal příliš složitý, navíc umožňoval sestavit jen malé množství modelů. Inventor proto nebyl přijat moc kladně. V roce 1925 Vanclova firma **přechází** na jednodušší spojovací systém: kovové části nové stavebnice, která dostala název Merkur, byly k sobě spojovány maticemi a šroubky. Díky tomu bylo možné sestrojit mnohem víc modelů.

(**2**) Zájem o Merkur rychle **rostl**. Postupně přibývaly nové díly a vznikly také nové řady s elektrickými modely. Do slibného vývoje ale zasáhla druhá světová válka, další velkou ránu Vanclovi zasadili komunisté. Poté, co v únoru 1948 **převzali** moc, Vanclovu firmu (stejně jako řadu jiných) zrušili. Stavebnici Merkur tedy začal nově vyrábět státní podnik, v němž Jaroslav Vancl pracoval na pozici běžného dělníka. Časem se ale stali vedoucími dílny jeho dva zeťové, a protože všichni tři mohli částečně ovlivňovat výrobu, produkt si zachoval svou kvalitu. V období 1962–1989 Československo vyrobilo přes 5 milionů stavebnic značky Merkur, tři čtvrtiny této produkce však byly vyvezeny do zahraničí.

(**3**) Od roku 2006 má Merkur své muzeum v Polici nad Metují. K oblíbeným exponátům patří vláčky, replika Wichterleho čočkostroje či obří Ocelové město, soustava budov inspirovaná stejnojmenným románem Julesa Verna. Stavebnici dodnes **využívají** při výuce mnohé školy. Možná už brzy bude Merkur znovu stát u zrodu velkého vynálezu.

(*otechnice.cz, www.merkurpolice.cz; upraveno*)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (18.1–18.4), zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
18.1	Komunisté po převzetí moci zrušili řadu firem včetně Vanclovy firmy vyrábějící stavebnici Merkur.	☒	☐
18.2	Jules Verne se při psaní svého románu Ocelové město inspiroval modelem vystaveným v muzeu stavebnice Merkur.	☐	☒
18.3	V roce 1961 byl zahájen prodej nové řady Merkuru, která umožnila zákazníkům vyrobit si doma přístroj zvaný čočkostroj.	☐	☒
18.4	Většina ze všech stavebnic značky Merkur, které byly v Československu vyrobeny v období 1962–1989, byla vyvezena ze země svého původu.	☒	☐

Komentář

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

19 Která z následujících možností nejspíše patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A) Tato výjimečná stavebnice je totiž především na hraní.
B) Tento výjimečný přístroj ovšem vyráběl především čočky.
C) Tato výjimečná stavebnice totiž zdaleka není jen na hraní.
D) Tento výjimečný přístroj ovšem zdaleka nevyráběl jen čočky.

Komentář

Na vynechané místo patří věta, která obsahuje podstatné jméno rodu ženského užité v jednotném čísle – bezprostředně následující souvětí totiž začíná zájmenem *jejím* (*Jejím předchůdcem je stavebnice Inventor*). V úvodu výchozího textu se píše o tom, že Otto Wichterle vyrobil pomocí přístroje sestaveného ze stavebnice Merkur *první použitelnou sérii gelových kontaktních čoček*. Je tedy zřejmé, že tato stavebnice *zdaleka není jen na hraní*, což potvrzuje i samotný závěr textu (*Stavebnici dodnes využívají při výuce mnohé školy. Možná už brzy bude Merkur znovu stát u zrodu velkého vynálezu*.).

1 bod

20 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež jsou v kontextu výchozího textu antonymy?

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

Příklad: *Slon má drsnou kůži*. → Slova *drsnou* a *hladkou* jsou v tomto kontextu antonymy, tzn. slovo *hladkou* by v této větě mělo opačný význam, než v ní má slovo *drsnou*.

A) přechází – neprochází
B) rostl – opadal
C) převzali – dodali
D) využívají – nezneužívají

Komentář

- Sloveso *přecházet* je ve výchozím textu užito ve významu *začínat se věnovat něčemu novému, jinému*; sloveso *procházet* nemá podobný význam, ale má jiné významy, např. *dostávat se někam chůzí* či *zběžně prohlížet* → slova *přechází* a *neprochází* nejsou v daném kontextu antonymy.

- Sloveso *růst* je ve výchozím textu užito ve významu *zvyšovat se, nabývat na množství, intenzitě*; sloveso *opadat* má mj. význam *klesat, ubývat* → slova *rostl* a *opadal* jsou v daném kontextu antonymy.
- Sloveso *převzít* je ve výchozím textu užito ve významu *ujmout se něčeho, přebrat něco*; sloveso *dodat* nemá nikdy význam *neujmout se něčeho*, ale má jiné významy, např. *poznamenat* či *něco někam dopravit* → slova *převzali* a *dodali* nejsou v daném kontextu antonymy.
- Sloveso *využívat* je ve výchozím textu užito ve významu *používat ke své potřebě*; sloveso *zneužívat* má význam *využívat ke špatnému účelu* → slova *využívají* a *nezneužívají* nejsou v daném kontextu antonymy.

1 bod

21 Ve které z následujících možností jsou významové vztahy mezi slovy nejpodobnější vztahům mezi slovy MUZEUM – EXPONÁT – VLÁČEK?

(Slova *muzeum*, *exponát* a *vláček* posuzujte ve významu, v němž jsou užita ve třetí části výchozího textu. Správná je pouze možnost, v níž pořadí slov odpovídá pořadí *muzeum – exponát – vláček*.)

A) přístav – loď – jachta
B) dálnice – mýto – auto
C) restaurace – talíř – menu
D) obývák – gauč – nábytek

Komentář

Jak v zadané trojici slov, tak v možnosti A) první slovo označuje místo, druhé slovo označuje něco, co se na daném místě vyskytuje, a třetí slovo tuto věc konkretizuje, je tedy významově podřazené druhému slovu (tzn. v *muzeu* se nacházejí *exponáty*, mezi něž patří *vláček*; v *přístavu* kotví *lodě*, mezi něž patří *jachta*).

Možnosti B), C) a D) nesplňují zadání:

- *mýto* je *poplatek vybíraný za používání určitých cest*;
- *menu* je *jídelní lístek* nebo *sled pokrmů*;
- *gauč* je druh *nábytku*, slovo *nábytek* je tedy významově nadřazené slovu *gauč*.

max. 3 body

22 Vypište z <u>druhé části</u> výchozího textu tři podstatná jména rodu mužského neživotného, která jsou v textu užita v jednotném čísle a zároveň plní funkci podmětu.

(Jméno *Jaroslav Vancl* neposuzujte, není správným řešením. Hledaná podstatná jména zapište ve stejném tvaru, v němž jsou užita v druhé části výchozího textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.)

Příklad: Ve větě *Auto zastavilo u chodníku* podstatné jméno *auto* plní funkci podmětu.

Řešení

zájem, podnik, produkt

max. 2 body

23 Rozhodněte o každém z následujících úseků výchozího textu (23.1–23.4), zda se v něm vyskytuje zájmeno (A), nebo ne (N).

		A	N
23.1	**která** dostala název Merkur	☒	☐
23.2	díky **tomu** bylo možné sestrojit	☒	☐
23.3	byly k **sobě** spojovány maticemi a šroubky	☒	☐
23.4	**všichni** tři mohli částečně ovlivňovat výrobu	☒	☐

Komentář

Zájmena jsou v posuzovaných úsecích vyznačena zeleně.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 24

Věta č. 1: Kolem rozkvetlích jarních květin poletovali motýli.

Věta č. 2: Na poly zůstaly ležet balíky sena.

1 bod

24 Které z následujících tvrzení o větách z výchozího textu je pravdivé?

A) Obě tyto věty jsou zapsány pravopisně správně.
B) Každá z těchto vět obsahuje pravopisnou chybu.
C) Věta č. 1 je zapsána pravopisně správně, věta č. 2 obsahuje pravopisnou chybu.
D) Věta č. 1 obsahuje pravopisnou chybu, věta č. 2 je zapsána pravopisně správně.

Komentář

- Slovo *rozkvetlý* je přídavné jméno skloňující se podle vzoru *mladý* (*kolem rozkvetlých* jako *kolem mladých*).
- Podstatné jméno *pole* se skloňuje podle vzoru *moře* (*na poli* jako *na moři*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

Deskovou hru *Člověče, nezlob se* zná asi každý. Hráči při ní posouvají barevné figurky po hrací desce, přičemž počet kroků určuje hrací kostka. Málokdo ale ví, že *Člověče, nezlob se* má svůj původ ve staré indické hře *Pačísí*, známé už v 7. století. Indové ovšem tehdy *Pačísí* nehráli s hrací kostkou, ale s mušlemi kauri, kdysi rovněž používanými jako platidlo. Počet kroků se řídil množstvím mušlí, které na hrací plochu dopadly otvorem vzhůru.

Když se hra Pačísí poprvé dostala do Evropy, neujala se zde. Uběhly stovky let, než se koncem 19. století v Evropě objevila podruhé. Přivezli ji sem Angličané. Po úpravě pravidel byla na evropský trh uvedena v roce 1896 pod názvem *Ludo*, ani tehdy ale úspěch nesklidila.

Vše se začalo měnit až o 18 let později, když německý obchodník J. F. Schmidt zahájil sériovou **výrobu** hry s názvem *Mensch, ärgere dich nicht* (česky *Člověče, nezlob se*). Během první světové války Schmidt poslal 3 000 kusů své hry do lazaretů, aby vojáci zranění měli zabavit se během léčby čím. Pozitivní ohlasy od zotavujících se pacientů byly vskutku skvělou **reklamu**, a tak se hra brzy rozšířila po celém světě. Některé zdroje uvádějí, že dodnes se této hry prodalo přes 60 milionů kusů.

Vysvětlivka: *lazaret* – dočasná nemocnice pro vojáky, kteří byli zraněni v boji

(*epochaplus.cz; upraveno*)

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení (25.1–25.4), zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
25.1	Hra Pačísi se poprvé dostala do Evropy dříve než v 19. století.	☒	☐
25.2	Mušle kauri se v historii používaly minimálně ke dvěma různým účelům.	☒	☐
25.3	Německý obchodník J. F. Schmidt začal hru *Mensch, ärgere dich nicht* sériově vyrábět ve 20. století.	☒	☐
25.4	Během první světové války vyrobil J. F. Schmidt celkem 3 000 kusů hry *Mensch, ärgere dich nicht*.	☐	☒

Komentář

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

26 Věta podtržená ve výchozím textu nemá vhodný slovosled (tj. pořadí slov). Která z následujících možností nejlépe odstraňuje tento nedostatek?

(Při řešení posuzujte jak gramatickou správnost, tak smysl sdělení.)

A) aby čím se měli zabavit vojáci zranění během léčby
B) aby se vojáci zranění během léčby měli čím zabavit
C) aby čím se měli zabavit během léčby zranění vojáci
D) aby se zranění vojáci měli během léčby čím zabavit

Komentář

Posuzovaná věta (*aby vojáci zranění měli zabavit se během léčby čím*) je kvůli nevhodnému slovosledu obtížně srozumitelná. Vhodný slovosled má např. věta, v níž zájmeno *se* stojí na druhé pozici a zájmeno *čím* stojí před slovesem *zabavit* (*aby se měli čím zabavit*). Tyto podmínky splňují dvě možnosti, možnost B) však nedává smysl: vojáci nebyli zranění během léčby, ale v boji, tedy předtím, než se dostali do lazaretu.

1 bod

27 Které z následujících tvrzení o slovních tvarech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

(Příklad: Ve větě *Psal o třem lidech* má být místo chybně užitého tvaru *třem* tvar *třech*.)

A) Tvar *výrobu* i tvar *reklamu* jsou v textu užity chybně.
B) Tvar *výrobu* i tvar *reklamu* jsou v textu užity správně.
C) Tvar *výrobu* je v textu užit správně, místo chybně užitého tvaru *reklamu* má být *reklamou*.
D) Místo chybně užitého tvaru *výrobu* má být *výrobou*, tvar *reklamu* je v textu užit správně.

Komentář

- Sloveso *zahájit* se pojí se 4. pádem (*zahájit něco*), tvar *výrobu* je tedy ve výchozím textu užit správně (*obchodník zahájil výrobu*).
- Sloveso *být* se ve výchozím textu pojí se 7. pádem (*být něčím*), tvar *reklamu* je tedy v textu užit chybně (správně je *ohlasy byly vskutku skvělou reklamou*).

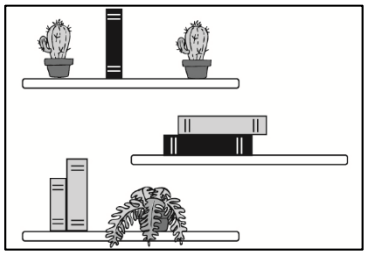
max. 4 body

28 Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

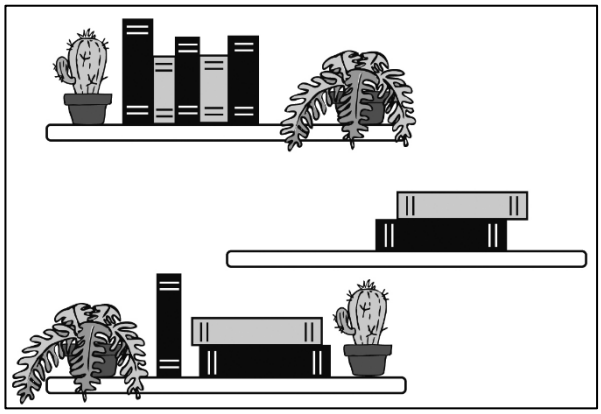
(Žádná možnost z nabídky A–F nesmí být přiřazena víckrát než jednou.)

Vysvětlivky s příkladem

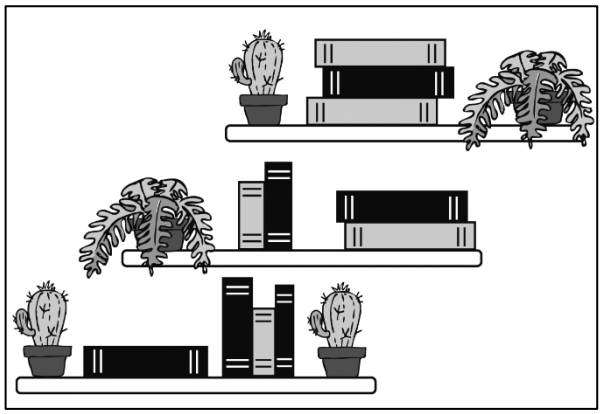
Na vedlejším malém obrázku je celkem pět knih: na horní polici je jedna černá kniha postavená svisle, na prostřední polici jsou dvě knihy položené vodorovně (jedna šedá a druhá černá) a na spodní polici jsou dvě šedé knihy postavené svisle. Na obrázku jsou celkem tři rostliny: na horní polici jsou dva kaktusy a na spodní polici je kapradina. Na policích nejsou jiné předměty než rostliny a knihy.

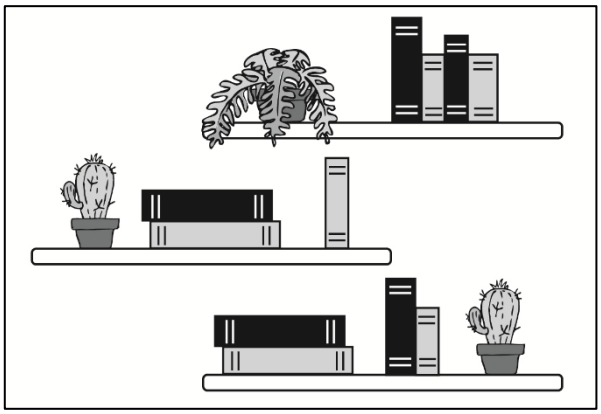
28.1

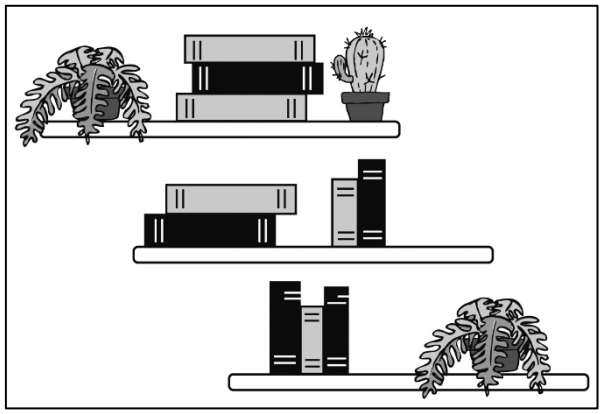
28.2

28.3

28.4

A) Na horní polici je víc šedých knih než na spodní polici. Ze dvou kapradin na obrázku je jedna na spodní polici. Na celém obrázku je lichý počet knih.

B) Na spodní polici je sudý počet černých knih. Na horní polici jsou všechny knihy postaveny svisle. Na celém obrázku je víc kaktusů než kapradin.

C) Na prostřední polici je sudý počet knih. Na celém obrázku je šedých knih méně než černých. Na horní polici jsou všechny knihy položeny vodorovně.

D) Na celém obrázku je lichý počet knih postavených svisle. Na horní polici jsou dvě rostliny. Na spodní polici je stejný počet knih jako na horní polici.

E) Na prostřední polici je alespoň jedna kniha postavena svisle. Na obrázku je lichý počet kaktusů. Na spodní polici je jedna šedá kniha položena vodorovně.

F) Na horní polici je stejný počet rostlin jako na spodní polici. Na celém obrázku je sudý počet černých knih. Víc než polovinu všech knih tvoří knihy postavené svisle.

Řešení

28.1 – **F)**; 28.2 – **C)**; 28.3 – **B)**; 28.4 – **D)**

cermat

JEDNOTNÁ PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKA 2026

ZÁZNAMOVÝ ARCH

Konal(a) zkoušku ☐ Vyloučen(a) ☐ Nepřítomen(na) či nedokončil(a) ☐

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5A – 1. ŘÁDNÝ TERMÍN

Jméno a příjmení

ZÁZNAMOVÝ ARCH – STRANA 1–2

	A	B	C	D
1	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐

4	A	N
4.1	☐	☐
4.2	☐	☐
4.3	☐	☐
4.4	☐	☐

5	A	B	C	D	E
5.1	☐	☐	☐	☐	☐
5.2	☐	☐	☐	☐	☐
5.3	☐	☐	☐	☐	☐

6

6.1

6.2

7	A	N
7.1	☐	☐
7.2	☐	☐
7.3	☐	☐
7.4	☐	☐

8

8.1

8.2

	A	B	C	D
9	☐	☐	☐	☐
10	☐	☐	☐	☐
11	☐	☐	☐	☐

12

13	A	B	C	D	E	F
První část						
Druhá část						
Třetí část						
Čtvrtá část						
Pátá část						
Šestá část						

14

	A	B	C	D
15				
16				

17

18	A	N
18.1		
18.2		
18.3		
18.4		

	A	B	C	D
19				
20				
21				

22

23	A	N
23.1		
23.2		
23.3		
23.4		

	A	B	C	D
24				

25	A	N
25.1		
25.2		
25.3		
25.4		

	A	B	C	D
26				
27				

28	A	B	C	D	E	F
28.1						
28.2						
28.3						
28.4						